

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Сумський державний університет

Науково-навчальний інститут бізнесу, економіки та менеджменту
(повна назва інституту/факультету)

Кафедра економіки, підприємництва та бізнес-адміністрування
(повна назва кафедри)

«До захисту допущено»

Завідувач кафедри

Олександра КАРІНЦЕВА
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

28. 05. 2024 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня бакалавр
(бакалавр / магістр)

зі спеціальності 076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(код та назва)

освітньо-професійної програми Підприємництво, торгівля та біржова діяльність
(освітньо-професійної / освітньо-наукової) (назва програми)

На тему: «Аналіз стратегії ефективності підприємницької діяльності підприємства»

Здобувача(ки) групи ЕН-01/Іпе Пелипенко А.О.
(шифр групи) (прізвище, ім'я по батькові)

Кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело.

_____ Анастасія ПЕЛИПЕНКО
(підпис) (Ім'я та ПРІЗВИЩЕ здобувача)

Керівник професор, д.е.н., професор Леонід МЕЛЬНИК _____
(посада, науковий ступінь, вчене звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ) (підпис)

Міністерство освіти і науки України

Сумський державний університет

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ, ПІДПРИЄМНИЦТВА

ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувачка кафедри економіки,
підприємництва та бізнес-
адміністрування

_____ *Олександра КАРІНЦЕВА*

«28» 05. 2024 р.

ЗАВДАННЯ

до кваліфікаційної роботи

для здобуття освітнього ступеня «бакалавр»

Студента(ки) групи ЕН-01/Іпе, 4 курсу ННІ БіЕМ
(найменування інституту)

Спеціальність: 076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Освітня програма: 6.076 «Підприємництво, торгівля та біржова діяльність»

Пелипенко Анастасія Олегівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

Тема кваліфікаційної роботи: : «Аналіз стратегії ефективності

підприємницької діяльності підприємства»

Затверджена наказом по СумДУ № 0594-VI від «30»05. 2024 р.

Термін подання здобувачем вищої освіти завершеної кваліфікаційної роботи: до «28» 05. 2024 р.

Вихідні дані до роботи: наукова література, періодична література, посібники, підручники, фінансова звітність підприємства.

Зміст основної частини кваліфікаційної роботи (перелік питань, що підлягають розробленню):

1. Теоретичні основи ефективності діяльності підприємства.
2. Дослідження системи ефективності діяльності підприємства.
3. Шляхи вдосконалення ефективності діяльності підприємства.

Перелік ілюстрацій (мають бути представлені під час захисту): 1. SWOT-аналіз підприємства. 2. Показники балансу підприємства. 3. Показники ліквідності підприємства. 4. Показники результативності використання ресурсів щодо ділової активності підприємства. 5. Показники фінансової стійкості і фінансової автономії підприємства. 6. Фінансові результати діяльності підприємства. 7. Показники рентабельності підприємства. 8. Аналіз і оцінка техніко-технологічного рівня виробництва підприємства.

Дата видачі завдання: « 08 » 04 . 2024 р.

Керівник кваліфікаційної роботи: д.е.н. Леонід МЕЛЬНИК
(вч. звання, Ім'я та ПРІЗВИЩЕ)

Завдання прийняв(ла) до виконання: « 08 » 04 . 2024 р.

 підпис студента(ки)

Примітки:

1. Це завдання є складовою кваліфікаційної роботи на здобуття освітнього ступеня та розміщується після її титульного аркушу.
2. Після складання завдання, студент має ознайомитися із:
 - календарним графіком підготовки кваліфікаційної роботи із зазначеними строками виконання окремих етапів;
 - порядком перевірки кваліфікаційної роботи на наявність ознак академічного плагіату;
 - критеріями оцінювання та вимогами до кваліфікаційної роботи.

Анотація

Кваліфікаційна робота на тему «Аналіз стратегії ефективності підприємницької діяльності підприємства» має 40 сторінки основного тексту, має 3 формули, 8 таблиць, 53 використаних джерел літератури.

Тема кваліфікаційної роботи є досить актуальною.

Метою кваліфікаційної роботи є аналіз підвищення ефективності діяльності підприємства.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи - показники діяльності ТОВ «АЛЮМІНІЙ-СЕРВІС-ІНДУСТРІЯ».

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи - сукупність теоретично-методичних аспектів та практичних підходів до забезпечення підвищення рівня ефективності діяльності підприємства.

Методи дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи дослідження: методи аналізу і синтезу; методи наукового групування і узагальнення; методи формалізації; статистичний, економічний, графічний, порівняльний, фінансовий аналіз.

Результати, яких було досягнуто в процесі виконання кваліфікаційної роботи: запропоновані напрями підвищення ефективності діяльності підприємства на основі зниження собівартості продукції, обґрунтована доцільність запропонованих методів щодо підвищення ефективності підприємства.

У першому розділі кваліфікаційної роботи «Теоретичні основи ефективності діяльності підприємства» розкрита сутність ефективності діяльності підприємства та методичні аспекти аналізу і оцінки ефективності діяльності підприємства.

У другому розділі «Дослідження системи ефективності діяльності підприємства» проведена організаційно-економічна характеристика підприємства та виконана оцінка чинників, що мають вплив на ефективність діяльності підприємства.

У третьому розділі «Шляхи вдосконалення ефективності діяльності підприємства» здійснений аналіз стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства та проведене економічне обґрунтування реалізації заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.

Ключові слова: виробництво, ефективність, підвищення ефективності, управління ефективністю, підприємство.

Зміст

Анотація.....	4
Вступ.....	7
1. Теоретичні основи ефективності діяльності підприємства.....	9
1.1. Сутність ефективності діяльності підприємства.....	9
1.2. Методичні аспекти аналізу і оцінки ефективності діяльності підприємства	
2. Дослідження системи ефективності діяльності підприємства.....	19
2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства.....	19
2.2. Оцінка чинників, які впливають на ефективність діяльності підприємства	
3. Шляхи вдосконалення ефективності діяльності підприємства.....	40
3.1. Аналіз стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства.....	40
3.2. Економічне обґрунтування реалізації заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства.....	43
Висновок.....	47
Список використаної літератури.....	49

Вступ

Головною характеристикою результативності діяльності підприємства є її ефективність. Для забезпечення ефективності діяльності підприємства потрібно вірно її оцінити. Проблеми оцінки ефективності діяльності підприємства висвітлювали в своїх працях багато зарубіжних і вітчизняних вчених [11, 21].

Проблема підвищення ефективності діяльності підприємства на сьогодні актуальне питання.

Тож, досліджувана мною тема є досить актуальною.

Об'єкт дослідження кваліфікаційної роботи - показники діяльності ТОВ «АЛЮМІНІЙ-СЕРВІС-ІНДУСТРІЯ».

Предмет дослідження кваліфікаційної роботи - сукупність теоретично-методичних аспектів та практичних підходів до забезпечення підвищення рівня ефективності діяльності підприємства.

Практичне значення роботи полягає наданні рекомендацій щодо розробки стратегії покращення ефективності діяльності і розвитку підприємства в сучасних ринкових умовах.

Мета кваліфікаційної роботи - аналіз підвищення ефективності діяльності підприємства.

Для досягнення поставленої мети передбачаються наступні завдання:

- розглянути теоретичні основи ефективності діяльності підприємства;
- визначення сутності методів оцінки ефективності діяльності підприємства;
- вивчення методичних підходів щодо вдосконалення ефективності діяльності підприємства;
- дослідження передумов для розроблення стратегії щодо вдосконалення ефективності діяльності підприємства;

- проаналізувати передумови, стан та тенденції розвитку ефективності діяльності підприємства;
- обчислення економічного обґрунтування вибраної стратегії ефективності діяльності підприємства.

Теоретичною та методологічною основою дослідження стали класичні положення ринкової економічної теорії, наукові публікації, статистична звітність господарства, нормативно-правові акти.

Методи дослідження. Для написання кваліфікаційної роботи були використані наступні методи дослідження: методи аналізу і синтезу; методи наукового групування і узагальнення; методи формалізації; статистичний, економічний, графічний, порівняльний, фінансовий аналіз.

Структура кваліфікаційної роботи. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку та списку використаних джерел.

1. Теоретичні основи ефективності діяльності підприємства

1.1. Сутність ефективності діяльності підприємства

В сучасних ринкових умовах поняття ефективності діяльності підприємства має вагому характеристику доходності бізнесу і результативності управління підприємством, що допомагає в її подальшому розвитку і функціонуванні.

Головна мета підвищення ефективності діяльності підприємства є більш раціональне використання всіх ресурсів підприємства, їхнього потенціалу також формування нових концепцій сучасного управління [9].

Співвідношення між ресурсами та результатами виробництва, при якому одержують вартісні показники ефективності виробництва є економічною ефективністю. Дане співвідношення включає в себе, наступні варіанти:

- ресурси та результати, що виражені в вартісній формі;
- ресурси, що виражені у вартісній формі та результати виражені в натуральній формі;
- ресурси, що виражені у натуральній формі та результати виражені в вартісній формі.

За умови проведення повної оцінки ефективності виробництва і її глибокого аналізу також застосовують традиційні показники рентабельності. Так, як вони в собі заключають вплив природного фактору, економічного фактору та організаційно-господарського фактору.

Для оцінки і аналізу економічної ефективності виробництва важливі показники рентабельності.

Ефективність діяльності підприємства розглядають при допомозі певних аспектів, що застосовують для визначення і обґрунтування в різних сферах діяльності підприємств [7].

Сьогодні надважливим для будь-якого підприємства є створення ефективних принципів та ефективної внутрішньої системи управління ефективністю його діяльності.

Розглянемо класифікацію ознак ефективності і її види.

- Ефективність розрізняють за сферою застосування:
 - загальна, що надає характеристику ефективності виробництва в цілому на підприємстві;
 - локальна, характеризує окремі стадії виробництва, обміну, розподілу, споживання;
 - часткова, характеризує ефективність використання у процесі виробництва деяких ресурсів.
- Ефективність розрізняють за рівнем виробництва:
 - госпрозрахункова, що показує наслідки діяльності і витрати окремого підприємства;
 - народногосподарська, показує мету та завдання народного господарства.
- Ефективність у відповідності до об'єктів призначення розділяють: ефективність діючого виробництва на кожному із його рівнів; ефективність торгівельної, банківської, страхової діяльності; ефективність піднесення науки та техніки; ефективність зовнішньоекономічних контактів; ефективність захисту довкілля.
 - Ефективність розрізняють за призначенням та методами обчислення:
 - абсолютна, що характеризує в цілому ефект від використання ресурсів та витрат;
 - порівняльна, що охарактеризовує економічні переваги одного над другим по відношенню до раціонального використання ресурсів та витрат.
 - Ефективність розрізняють за наслідками одержаних результатів:

- соціальна, відображає збільшення робочих місць, скорочення робочого дня, вдосконалення умов праці, дотримання безпеки життєдіяльності;
- економічна, показує різноманітні вартісні показники;
- соціально-економічна, для досягнення максимального економічного ефекту.
- Ефективність розрізняють за характером проведених витрат:
 - ефективність вживаних ресурсів, до даних витрат відносять – ефективність трудових ресурсів, ефективність виробничих фондів, ефективність нематеріальних ресурсів;
 - ефективність витрат, до них відносять – сукупні витрати, поточні витрати, капітальні вкладення.
- Ефективність розрізняють за ступенем об'єкту дослідження: ефективність підприємства; ефективність економіки взагалі; ефективність галузі; ефективність об'єднання; ефективність структурного підрозділу.
 - Ефективність розрізняють за окремими видами продукції: фактична, планова, нормативна.
 - Ефективність розрізняють за умовами оцінювання:
 - умовна, яка використовується для оцінювання роботи структурних підрозділів;
 - реальна, що відображає порівняння фактичного ступеню результатів і видатків при оцінюванні даних бухгалтерської звітності;
 - розрахункова, що відображає дані отримані при допомозі певних розрахунків проектних та планових даних.
- Ефективність розрізняють за типом процесу: за ефективністю управління; за ефективністю виробничих справ; за ефективністю фінансових дій, інвестиційних дій, інноваційних дій, маркетингових дій.

Для визначення організаційної ефективності науковці виділяють наступні підходи: цільовий підхід, системний підхід, багато параметричний підхід.

Певна концепція, відповідно до якої діяльність підприємства направлена на досягнення конкретних цілей, і ефективність управління характеризує ступінь досягнення поставлених цілей є цільовим підходом.

Саме на цільовому підході до визначення організаційної ефективності ґрунтується багато управлінських методів. Та сам цільовий підхід має певні проблеми та недоліки.

Концепція, відповідно до якої на результат діяльності підприємства мають вплив як внутрішні так і зовнішні фактори, ефективність управління характеризує ступінь адаптації підприємства до негативного впливу зовнішнього середовища є системним підходом [1].

Причину чому ресурси мають застосовуватися для діяльності, що на пряму не пов'язана з досягненням цілей підприємства – це показує системний підхід. Тож, звідси, підприємство має підлаштовуватися під вимоги зовнішнього середовища. Життєздатність підприємства залежить від його здатності пристосування до вимог середовища.

На системному підході ґрунтується часова модель організації ефективності та на додатковому факторі, такому як параметр часу.

Концепція, відповідно до якої діяльність підприємства направлена на забезпечення очікування та потреби всіх хто співпрацює з підприємством, ефективність управління надає характеристику ступеню досягнення балансу всіх зацікавлених в життєздатності підприємства є багато параметричним підходом.

При даній концепції, підприємство буде ефективним на певному рівні, на якому воно задовольнить бажання груп, що проводять контроль над найголовнішим ресурсом на даний час.

У процесі оцінювання ефективності управління найприскіпливіша увага приділяється якості життя. Якість життя показує рівень задоволення

найголовніших особистих вимог колективу підприємства шляхом виконання робіт на ньому. Для цього використовують методи прямих обрахунків та методи опосередкованої оцінки [12].

Багато параметричний підхід використовують для суміщення системного та цільового підходів це відбувається з метою отримання більш точного визначення організаційної ефективності.

Життєздатність підприємства є головним критерієм організаційної ефективності у довгостроковому періоді.

Вартісні показники, які характеризують кінцеві та проміжні результати виробництва на підприємстві показують економічний ефект. До даних показників належать обсяг товарної продукції, обсяг чистої чи реалізованої продукції, величини отриманого прибутку, величини економії певних видів виробничих ресурсів чи загальна економія від зменшення собівартості продукції.

Зменшення тривалості трудового тижня, покращення умов роботи, збільшення вакансій, збільшення ступеню зайнятості, покращення стану довкілля, покращення стану безпеки життя до цього зводиться соціальний ефект. Підсумки соціального ефекту виробництва можуть бути й непривабливими, а це можливість виникнення безробіття, можливість зростання показнику інфляції та зменшення екологічного показнику. Але не все підлягає кількісному вимірюванню. Тож, підприємству необхідно регулювати соціальну та економічну ефективність виробництва [42].

Розглянемо принципи формування системи показників ефективності виробництва, виробничо-господарської діяльності та комерційної діяльності.

1. Принцип задоволення взаємозв'язку критерію та системи деяких показників ефективності виробництва.
2. Принцип відтворення ефективності використання усіх видів задіяних на виробництві ресурсів.
3. Принцип перспективи застосування показників ефективності при керуванні різноманітними ланками виробництва на підприємстві.

4. Принцип застосування основних показників стимулюючої функції всіх видів діяльності підприємства.

Існують два види управління ефективністю діяльності підприємства. Перший вид – ефективне керівництво. Другий вид – результативне керівництво.

На ефективність діяльності підприємства мають вплив наступні фактори:

1. Зовнішні фактори:

- соціально-економічні умови;
- транспортні умови;
- природні умови;
- ціна на виробничі ресурси;
- рівень розвитку зовнішньо-економічних зв'язків.

2. Внутрішні фактори. Внутрішні фактори поділяються на основні та неосновні.

Основні фактори:

- собівартість продукції;
- обсяг продажів;
- ціна продукції;
- ціна матеріалів;
- структура продукції;
- структура витрат;
- величина амортизаційних відрахувань;
- обсяг та якість ресурсів;
- координація;
- рівень організації та культури виробництва.

Неосновні фактори:

- порушення умов праці;
- цінові порушення;
- організаційні та господарські порушення;
- зниження якості.

Оцінка ефективності діяльності підприємства відіграє важливу роль в системі діяльності і управлінням підприємством. Результати оцінки показників ефективності застосовують при подальшому розвитку підприємства, при формуванні його тактичних та стратегічних цілей.

Узагальнений показник використання трудових ресурсів, виробничих ресурсів та матеріальних ресурсів це ефективність фінансово-господарської діяльності підприємства [45].

1.2. Методичні аспекти аналізу і оцінки ефективності діяльності підприємства

Ефективність підприємства характеризують відношенням одержаного результату до затраченої кількості матеріальних чи фінансових ресурсів для його досягнення.

Мета суб'єктів господарювання – це одержання максимального прибутку із мінімальними витратами.

Головним завданням суб'єктів господарювання є отримання не тільки кількісних ознак діяльності підприємства, а й якісна характеристика діяльності підприємства, тобто ефективність господарювання.

Для проведення оцінки ефективності функціонування підприємства важливим є вибір оптимальної системи показників.

Багато видатних вітчизняних та зарубіжних вчених вивчали проблеми ефективності і результативності діяльності виробництва, використовуючи при цьому різноманітні методи дослідження [46].

Для отримання системної характеристики в дослідженні ступеню економічної ефективності господарської діяльності підприємств використовують економіко-математичні методи.

За допомогою набору певних взаємопов'язаних показників проводять оцінювання економічної ефективності виробничо-господарської діяльності підприємств.

Результат діяльності підприємства, ефективність діяльності підприємства, ефект та критерій ефективності – розрахунок даних категорій сприяє визначенню сутності ефективності діяльності підприємств.

Особливостями діяльності визначають оцінку роботи підприємства. Також, дають поняття наслідків діяльності в різних сферах, таких як інвестиційна, операційна, фінансова, соціальна, екологічна, науково-технічна.

Розглянемо методичні підходи для оцінки ефективності управління підприємством.

1. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід порівняння затрат на управління з крайніми результатами діяльності підприємства - вихід валових товарів на 1 управлінця та одержання прибутку.

2. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід застосування показників пов'язаних із процесом управління – видатки матеріальних джерел, видатки фінансових джерел, трудоемкість управління, трудоемкість операцій та функцій управління.

3. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід використання формул що мають характеризувати ефективність управління.

4. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід використання підсумкових показників трудоемкості підприємства.

5. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід розрахунку інтегрованих показників. Що показують ступінь впливу управлінців на застосування основних факторів виробництва.

6. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід проведення експертних та якісних характеристик.

7. Методичний підхід для оцінки ефективності управління підприємством. Підхід нормативний – співставлення фактичних видатків на управління із нормативними витратами.

Перерахуємо напрямки, при яких визначають оцінку ефективності діяльності підприємства:

- оцінка ефективності підприємства для отримання супер стратегії керування підприємством;
- оцінка ефективності підприємства для визначення привабливості підприємства;
- оцінка ефективності підприємства на макрорівні.

Результати оцінки ефективності діяльності підприємства застосовують при формуванні тактичних та стратегічних цілей.

Існують чотири групи показників за якими проводиться оцінка ефективності підприємства.

Перша група показників – мета, стратегія, політика, цінності.

Друга група показників – фінанси.

Третя група показників – виробництво.

Четверта група показників – споживчий результат, стан навколишнього середовища.

Ефективність управління діяльністю підприємства є поняттям комплексним, дане поняття показує результати використання ресурсів за певний проміжок часу. Її основна ознака – це необхідність досягнення виробничо-господарської діяльності підприємства із мінімальними витратами суспільної праці або суспільного часу [2].

Методики, що використовуються для проведення оцінки та аналізу ефективності діяльності підприємства, в даний час, мають кілька недоліків. Методики в повній мірі не можуть дослідити ефективність функціонування капіталу підприємства, у них відсутні оцінки росту ефективності функціонування підприємств, не враховують впливу зовнішніх ринкових факторів, носять більш ретроспективний характер показників.

Використання комплексної системи показників ефективності діяльності підприємства, в якій є наступні показники ефективності – засобів і предметів роботи, робочої сили, показники управління і організації, техніки і технологій,

конкуренції, попиту і пропозицій – це є оптимальним визначенням для формування загального результату [8, 10].

Сьогодення диктує свої умови по вибору методик оцінювання економічної ефективності підприємств. Потрібно щоб відібрана методика враховувала результати минулих періодів та оцінювала вплив факторів зовнішнього і внутрішнього середовища підприємства на його діяльність.

Оцінка ефективності при будь-якому методі ґрунтується на показниках і критеріях.

Критерії ефективності характеризують якісні сторони діяльності підприємства та відображають результат господарської діяльності підприємства.

Правильна оцінка ефективності діяльності підприємства може лише бути виконана на основі аналізу її внеску у досягнення цільових показників більш загальної системи. Необхідно провести також аналіз ступеню обґрунтованості цілей підприємства відносно потреб суспільства та процес їх підвищення. Коливання ринкових умов не дає повною мірою провести оцінку функціональної ефективності елементів економічних відносин.

На основі аналізу рівня економічних показників їхньої динаміки мають бути розроблені обґрунтовані рекомендації, виконується оцінка стану підприємства, проходить виявлення невикористаних резервів господарської діяльності підприємства, ухвалюються та приймаються відповідні управлінські рішення.

Оцінка економічної ефективності діяльності підприємства є запорукою його успішного розвитку. Та, потрібно враховувати наявні мінливі внутрішні і зовнішні фактори розвитку підприємств, які мають достатній вплив на його економічну стабільність та можуть підвести до збитків або банкрутства. Що потребує необхідність розроблення і запровадження необхідної методики оцінювання економічної ефективності підприємства в даних умовах [18, 22].

2. Дослідження системи ефективності діяльності підприємства

2.1. Організаційно-економічна характеристика підприємства

Товариство з обмеженою відповідальністю «АЛЮМІНІЙ-СЕРВІС-ІНДУСТРІЯ» було створене в 2004 році. Випуск першої матриці та вихід на ринок України відбувся в 2005 році. У 2009 році була зареєстрована торгова марка «АСІ». В 2015 році відбулося освоєння нового напрямку, такого як формоутворювальне оснащення.

Підприємство розташоване в м. Суми. Дане розташування є вигідним, поблизу основних ринків збуту продукції.

Керівник підприємства: Чернявська С.І..

ТОВ «АЛЮМІНІЙ-СЕРВІС-ІНДУСТРІЯ» є підприємством яке динамічно зростає у своєму розвитку є виробником матриць для пресування алюмінієвого профілю.

Експорт продукції підприємства дорівнює 80%.

Напрями діяльності підприємства це розробка, виробництво, продаж, супровід пресового інструменту і формотворчої оснастки. Більш детально:

3. пресовий інструмент для виробництва алюмінієвого профілю;
4. виготовлення спеціального оснащення для екструзійних пресів як за кресленнями замовника, так і власної розробки;
5. виготовлення пристроїв для збирання та розбирання матричних комплектів;
6. виготовлення формоутворювальної оснастки;
7. послуги металообробки.

Виробництво підприємства оснащено обладнанням, яке забезпечує повний цикл виготовлення продукції.

Підприємство надає послуги з металообробки із використанням сучасних верстатів з програмним управлінням і виготовляє як поштучну, так і серійну продукцію, вироби інструментального призначення.

Підприємство з потужною методичною і технічною базою, сучасним устаткуванням та професійними кадрами.

Підприємство турбується про збереження природних ресурсів та зниження шкідливого впливу на довкілля. Тож, підприємство має орієнтацію на сучасні технології.

Діяльність підприємства направлена на зростання рівня виробництва, на поліпшення техніко-економічних показників, на зменшення собівартості продукції, також на значну економію сировини, матеріалів, на економію енергоресурсів та на зростання показників безпеки праці.

На діяльність підприємства мають прямий вплив фактори зовнішнього середовища. Такими групами факторів є споживачі, постачальники та конкуренти. Споживачі сприяють таким факторам, як тенденції та стан розвитку цільового ринку та попиту на товар, ступінь мінливості потреб споживача, ступінь прихильності покупців до товару підприємства та торгова сила покупців. Постачальники сприяють наступним факторам, таким як, конкурентна сила, договірна політика та ступінь привабливості. Конкуренти – становище конкурентної боротьби у сфері діяльності підприємства, сили конкурентного тиску та число активних конкурентів. Дані фактори формують оцінку впливу факторів.

Проведення SWOT-аналізу підприємства є необхідним, він показує важливість елементу раціоналістичного підходу до удосконалення і реалізації стратегії на підприємстві. Проведення SWOT-аналізу підприємства надає більшої впевненості щодо правильності прогнозів, які побудовані на його основі.

Виконавши SWOT-аналіз підприємства зможемо оцінити його стан.

Таблиця 2.1. – SWOT-аналіз підприємства

SWOT-аналіз підприємства	
<p style="text-align: center;"><u>Сильні сторони:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • високий рівень дотримання договірних зобов'язань по відношенню до споживачів; • добре вивчений ринок; • добре вивчений попит на ринку; неконкурентоспроможна продукція, неякісно надані послуги; • ефективна політика ціноутворення; • інвестиційний потенціал на ринку 	<p style="text-align: center;"><u>Слабкі сторони:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • недостатня кількість кваліфікованих кадрів; • мала частка підприємств, що є в державній власності; • низька інноваційна активність; • низька платоспроможність населення; • малий внесок галузі в ВВП України; • збільшення кількості малих підприємств та зменшення кількості великих та середніх; • неефективна збутова політика в країні
<p style="text-align: center;"><u>Можливості:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • залучення закордонних інвесторів; • високий потенціал ринку збуту в країні; • наявність програми з покращення якості матеріалів; • соціальна та політична стабільність; • стабільний попит на ринку 	<p style="text-align: center;"><u>Загрози:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> • світова фінансова криза; • підвищення відсоткових ставок по кредитах; • труднощі при укладанні договорів; • нестабільність політичної ситуації в країні; • нові конкуренти на ринку; • нестабільність світової валюти; • недостатність державних

	заходів для розвитку галузі; <ul style="list-style-type: none"> • посилення податкового тиску; • інфляція
--	--

За результатом проведеного аналізу, підприємство має не дуже добрий стан. Маємо на увазі, втрату фінансової стійкості підприємства. Тож, що потрібно підприємству в даному випадку, це:

По-перше, підвищити розмір обігових коштів підприємства.

По-друге, підвищувати інноваційну активність підприємства.

По-третє, підвищувати інвестиційну привабливість підприємства для кредиторів.

По-четверте, підвищувати якість виробництва та модернізувати виробничі потужності на підприємстві.

По-п'яте, наявність висококваліфікованих кадрів на підприємстві.

Далі, проведемо діагностику діяльності підприємства. Це, своєрідний процес аналізу та оцінювання стану підприємства.

Проаналізуємо показники балансу підприємства.

Таблиця 2.2. – Показники балансу підприємства

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту		
				2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
необоротні активи	39381	11264	10386	- 28118	-875	- 28996	-71	-8	-74
оборотні активи	36516	62518	74129	26005	11608	37614	71	19	104

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
необоротні активи, утрим. для продажу і групи вибуття	0	1	0	1	-1	0	-	-100	-
баланс	75896	73785	84516	-2115	10733	8619	-3	15	12
гроші їх еквівалент	647	979	-1164	333	-2142	-1810	52	-218	-281
власний капітал	60539	70147	74309	9607	4163	13771	16	6	23
довгострокові зобов.	0	0	0	0	0	0	-	-	-
поточні зобов. та забезпеч.	15358	3636	10206	- 11723	6571	-5151	-77	181	-34
баланс	75896	73785	84516	-2115	10733	8619	-3	15	12

Валюта балансу підприємства підвищилася на 8619 тис. грн. Приріст склав 12 %, завдячуючи приросту оборотних активів підприємства.

Спостерігається тенденція до зменшення необоротних активів підприємства – 74 % та збільшення показників оборотних активів – 103 %.

Динаміка структури активів підприємства за 2019-2021 роки.

Спостерігається скорочення частки необоротних активів підприємства, а це свідчить про зміну структури активів підприємства. Ймовірно, дане явище було викликане зміною фінансової політики підприємства. Мобільні активи підприємства зросли. Також, зросла частина оборотних активів підприємства, тобто відбулася значна мобілізація активів базового підприємства.

На підприємстві відбулося зростання власного капіталу за період з 2019 року по 2021 рік, що є добре для підприємства.

Поточні зобов'язання підприємства перед кредиторами знизилися.

Проведемо аналіз ліквідності підприємства.

Таблиця 2.3. – Показники ліквідності підприємства

Показники	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту	
				2020- 2019	2021- 2020	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Абсолютна ліквідність	0,1	0,3	-0,1	0,3	-0,4	-0,2	539	-143
Загальна ліквідність	3	17	7	15	-10	5	623	-58
Чистий оборотний капітал	21155	58883	63922	37725	5038	42766	178	9
Коефіцієнт платоспроможності	1	1	1	0,1	-0,1	-0,01	5	-5

З даних таблиці, можна зробити висновок, що у підприємства є можливість за рахунок оборотних коштів погасити власні поточні зобов'язання.

Зменшилася абсолютна ліквідність підприємства, низький показник мала суцільна достатність ліквідних активів, що вказує на погіршення стану ліквідності підприємства.

Зростання ефективності політики управління оборотними активами і поточними зобов'язаннями підприємства відображає показник коефіцієнту поточної ліквідності підприємства.

Таблиця 2.4. - Показники результативності використання ресурсів щодо ділової активності підприємства

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту		
				2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Дебіторська заборгован.	8336	3208	3941	-176	-4268	-4444	-2	-52	-53
Виробничі запаси	18689	9328	15632	-8867	5960	-3004	-48	60	-16
Кредитор. Заборгов.	4254	0	1384	-4255	1386	-2370	-200	-	-68
Чистий дохід від реалізац. продукції	65654	10945	148558	43814	39138	83005	67	36	127
Собіварт. реалізов. продукції	64457	76817	98113	12358	20296	33654	19	28	52
Коефіцієнт Оборотності Дебітор. Заборгов.	8	13	38	6	24	30	70	183	383
Коефіцієнт оборотності запасів	4	11	10	8	-2	6	217	-15	170
Коефіцієнт Оборотності	15	0	-1	-15	71	56	-100	-	368

кредитор. заборгов.									
Термін оберту дебіторськ. заборгов.	47	27	10	-19	-18	-37	-42	-65	-79
Термін оберту запасу	103	33	34	-71	6	-65	-68	18	-63
Термін оберту кредитор. заборгов.	24	0	5	-24	5	-19	-100	-	-74
Операційний цикл	151	60	43	-91	-12	-102	-60	-20	-68
Фінансовий цикл	126	60	43	-56	-17	-83	-53	-21	-66

Далі, проведемо оцінку результативності використання ресурсів щодо їхньої ділової активності за такими показниками як – коефіцієнт оборотності запасів, оборотність дебіторської заборгованості та оборотність кредиторської заборгованості.

Оцінку рівня ділової активності по числу оборотів певної категорії активів за рік на підприємстві показує показник оборотності оборотних активів. Показник оборотних активів в досліджуваний період 2019-2021 р. р. зростав. Його зростання зумовлене активізацією використання оборотних активів у господарській діяльності підприємства.

Оцінку стану ділової активності підприємства за числом оборотів дебіторської заборгованості за рік здійснює індикатор оборотності дебіторської заборгованості. Індикатор оборотності дебіторської заборгованості

підприємства зріс, що є покращенням ефективності ділової активності використання підприємством дебіторської заборгованості.

Кількість днів, протягом яких проходить повний 1 господарський оборот дебіторської заборгованості є одним оборотом дебіторської заборгованості. На зростання фінансового стану частини ділової активності дебіторської заборгованості впливає зменшення тривалості 1 обороту дебіторської заборгованості.

Відношення собівартості і середньорічної суми кредиторської заборгованості визначає показник оборотності кредиторської заборгованості підприємства. Зростання показника оборотності кредиторської заборгованості показує прискорення розрахунку із кредиторами підприємства [17].

На рівень ділової активності у частці періоду, за час якого проводиться 1 господарський оборот кредиторської заборгованості, впливає строк 1 обороту кредиторської заборгованості. При умові коли тривалість обороту знижувалася то відбувалося зростання ділової активності кредиторської заборгованості.

Як результат дослідження оцінювання результативності використання ділової активності ресурсів підприємства є певне зростання ступеня оборотності дебіторської заборгованості. Відбулося зростання результативності використання запасів в формі прискорення їхньої оборотності на шість обертів за рік. Та рівень оборотності кредиторської заборгованості зріс на п'ятдесят шість обертів за рік.

За даних показників відбулося зростання рівню результативності використання ресурсів. Відбулося скорочення операційного циклу та фінансового циклу підприємства. Що є наслідком якісного зростання результативності використання ресурсів на підприємстві.

Зменшення операційного циклу показує погашення дебіторської заборгованості та зменшення термінів виробництва, а також вказує на зростання темпів оборотності частини оборотних активів.

Показник фінансового циклу підприємства визначає період розрахункового процесу та період виробничо-збутового циклу. Показник

фінансового циклу підприємства має тенденцію до зменшення, що каже про активізацію якості з управління матеріально-грошовими ресурсами підприємства у частці її ділової активності.

Розглянемо показники фінансової стійкості і фінансової автономії підприємства.

Таблиця 2.5. – Показники фінансової стійкості і фінансової автономії підприємства.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту		
				2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіц. фінанс. незалежн.	0,8	1	0,9	0,2	-0,1	0,1	19	-8	10
Коефіц. фінанс. залежн.	0,2	0,1	0,1	-0,2	0,1	-0,1	-76	145	-40
Коефіц. фінанс. ризик	0,3	0,1	0,2	-0,2	0,1	-0,1	-80	165	-46
Коефіц. фінанс. лівериджу	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Коефіц. довгостр. капіталу з заг.капіталі	0,1	1	0,1	0,2	-0,1	0,1	19	-8	10

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Коефіц. незалежн. довгостр. капіталу	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Коефіц. довгостр. зобов'яз.	0	0	0	0	0	0	-	-	-
Коефіц. забезп. необорот. активів власним капіталом	2	6	7	5	1	6	305	15	365

Частину власного капіталу у структурі пасивів підприємства показує коефіцієнт фінансової незалежності, за даний період коефіцієнт фінансової незалежності збільшився, а це демонстрація збільшення рівню фінансової автономії підприємства.

Співвідношенням позикового капіталу до суцільної вартості джерел фінансування підприємства визначається показник концентрації позикового капіталу. При зменшенні даного показника концентрації позикового капіталу підприємства відбувається зменшення фінансової залежності підприємства від джерел фінансування [17].

Ризики фінансової стійкості підприємства відображає показник плеча фінансового важелю. За період 2019-2021 р. р. показник плеча фінансового важелю підприємства знизився, це означає зниження ролі позикового капіталу за фінансування діяльності підприємства.

На укріплення рівню фінансової автономії та зростання фінансового стану підприємства вказує коефіцієнт фінансової незалежності, який зростав протягом досліджуваного періоду.

Зростання фінансового профілю підприємства відображається зниженням коефіцієнту фінансової залежності підприємства.

На зниження фінансового ризику поточної діяльності підприємства вказує зниження показника коефіцієнту фінансового ризику поточної діяльності підприємства.

Бачимо зростання частки довгострокового капіталу на вісім відсотків у загальному капіталі підприємства.

Також збільшився коефіцієнт забезпечення необоротних активів власним капіталом підприємства, а це є причиною для можливості фінансування необоротних активів тільки за рахунок власного капіталу підприємства.

Зростання коефіцієнту довгострокового капіталу у загальному капіталі підприємства визначає довгостроковий характер вливання капіталу в роботу підприємства.

Відношення величини власного капіталу до необоротних активів визначається коефіцієнт забезпечення необоротних активів власним капіталом підприємства. Коефіцієнт забезпечення необоротних активів власним капіталом підприємства мав тенденцію до збільшення, що показує збільшення фінансових джерел на фінансування оновлення необоротних активів підприємства [13].

Наведемо фінансові результати діяльності підприємства.

Таблиця 2.6.- Фінансові результати діяльності підприємства.

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту		
				2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Чистий дохід від реаліз. продукції	65654	109469	148656	43816	39188	83005	67	36	126
Собіварт реаліз. продукції	64455	76816	98113	12358	21298	33654	19	28	52
Чистий прибуток	2612	9645	4346	7036	-5302	1735	270	-55	66

В таблиці відображено зростання показнику чистого доходу від реалізації продукції, це означає, що відбувається активізація збутової діяльності підприємства.

Підвищився також показник собівартості реалізованої продукції, це доводить, що відбулося покращення ефективності збуту і управління виробництвом на підприємстві.

Зріс чистий прибуток підприємства, а його зростання показує покращення загальної господарської діяльності підприємства.

Таблиця 2.7. – Показники рентабельності підприємства

Показник	2019 р.	2020 р.	2021 р.	Абсолютне відхилення			Темпи приросту		
				2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019	2020- 2019	2020- 2021	2021- 2019
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Рентаб. активів, %	3,5	13,1	5,2	9,6	-8	2	280	-61	50
Рентаб. власного капіталу, %	4,3	13,8	5,9	9,5	-8	2	219	-58	36
Рентаб. діяльн., %	4	9	3	5	-6	-1,1	122	-67	-27
Рентаб. продукції, %	4,1	12,6	5	9	-8	0,4	210	-65	9

Про досить невисоку ефективність господарської діяльності підприємства свідчать показники рентабельності реалізації за чистим прибутком. Вони ж ще доводять і те що потрібен перегляд втілення стратегії підприємства.

На кількість чистого прибутку на одну грошову одиницю собівартості реалізованих товарів показує показник рентабельності товару за чистим прибутком. Показник рентабельності товару за чистим прибутком за досліджуваний період зріс. Зростання даного показника означає зростання якості виробничого потенціалу підприємства.

На кількість чистого прибутку на одну грошову одиницю основних засобів вказує показник рентабельності основних засобів за чистим прибутком. Показник рентабельності основних засобів за чистим прибутком збільшувався у досліджуваному періоді. Тобто, при цьому, відбувся приріст ефективності використання основних засобів підприємства.

На кількість чистого прибутку на одну грошову одиницю величини активів вказує показник рентабельності активів за чистим прибутком підприємства. Значення показника рентабельності активів за чистим прибутком підприємства теж мало тенденцію до зростання, тож відбувся приріст ефективності господарської діяльності підприємства.

На кількість чистого прибутку на одну грошову одиницю загального власного капіталу нам вказує показник рентабельності власного капіталу за чистим прибутком підприємства. Показник рентабельності власного капіталу за чистим прибутком підприємства зростає, так маємо зростання показників якості управління власного капіталу підприємства [17, 48].

Провівши аналіз рентабельності досліджуваного підприємства можемо її оцінити як задовільну. Відбувалися значні коливання рівнів рентабельності підприємства. Підприємство має досить низьку ефективність своєї діяльності.

2.2. Оцінка чинників, які впливають на ефективність діяльності підприємства

Відкрита система, яка функціонує в межах впливу різноманітних факторів є підприємством. Багато різноманітних факторів дають конкретні можливості для підвищення ефективності діяльності підприємства [50].

Рациональне використання виробничого потенціалу, збільшення скорочень різноманітних втрат, посилений режим економії затрат та ресурсів є головним завданням умови підвищення економічної ефективності підприємства [32, 26].

Від внутрішніх та зовнішніх чинників залежить ступінь ефективності діяльності підприємства.

Розглянемо чинники впливу на ефективність діяльності підприємства.

1. Загальні чинники впливу:

- стан матеріально-технічної бази підприємства;
- характер виробництва;
- галузеві особливості.

2. Специфічні чинники впливу:

- рівень кваліфікації працівників;
- рівень ефективності праці кваліфікованих працівників;
- відношення між формами організації управління;
- відношення між формами управління та методами;
- рівень відповідності структури механізму управління;
- рівень механізації і автоматизації управлінських робіт.

3. Особливі чинники впливу:

- фактори невизначеності;
- фактори ризику.

4. Структурно-організаційні чинники впливу:

- організаційна структура виробництва;
- організаційна структура управління;
- організаційна структура постачання і збуту;
- організаційна структура виробничо-економічних зв'язків.

5. Інтенсивні чинники впливу:

- зростання продуктивності праці;
- зростання зниження капіталомісткості;
- зростання зниження фондомісткості;
- зростання зниження трудомісткості;
- зростання фондівіддачі;
- зростання матеріаловіддачі.

6. Екстенсивні чинники впливу:

- зростання обсягу виробничих ресурсів.

7. Галузеві чинники впливу:

- структурні характеристики у структурі національного господарства;
- суцільні характеристики у структурі національного господарства;
- кон'юнктура галузевого ринку.

8. Територіальні чинники впливу:

- потенціал ринку;

Інвестиційний ринок;

8. географічне положення;

9. природно-кліматичні умови.

Зовнішні чинники, наступні:

10. державна політика;

11. соціальна політика;

12. інституційні механізми;

13. структурні зміни в економіці країни та в суспільстві.

Внутрішні чинники є наступними:

14. «тверді», які мають фізичні параметри і їх можна виміряти;

15. «м'які», такі як система управління, організація управління, стиль управління, методи роботи.

Внутрішні чинники підприємство має постійно контролювати. Для діяльності підприємства є необхідними контроль та конкретизація напрямків своїх дій, використання головних як зовнішніх так і внутрішніх чинників вдосконалення діяльності організацій. Кожна організація стикається з певними проблемами визначення ефективності управління і пошуком напрямів підвищення ефективності. Мета ефективної діяльності підприємства – це обмеження кількості існуючих певних загроз для існування підприємства [33, 39].

Проаналізуємо та оцінимо техніко-технологічний рівень виробництва для підприємства.

Таблиця 2.8. – Аналіз і оцінка техніко-технологічного рівня виробництва підприємства.

Показник	Вагомість показника	Значення показника		
		нормативне	фактичне	
			2019 рік	2021 рік
1	2	3	4	5
Рівень механіз. і автоматизац.	0,5	0,8	0,6	0,7
Рівень прогресивн. інноваційн. процесів	0,2	0,8	0,7	0,8
Середній вік інновац. процесів	0,1	16	9	8
Середній вік технологічн. обладнання	0,1	6	9	4
Фондоозброєн. праці працівників, тис. грн./чол.	0,1	20	19	52
РАЗОМ:	1	-	-	-

Співвідношення чисельності допоміжних і основних працівників, що працюють на механізованих та автоматизованих робочих місцях до загальної

кількості основних і допоміжних цехів є ступенем механізації і автоматизації виробництва. Ступінь механізації і автоматизації виробництва є основним фактором що висвітлює оцінку техніко-технологічного рівня підприємства.

Відношенням числа прогресивних процесів до їхньої загальної кількості в відповідності із офіційними методиками визначають ступінь прогресивності інноваційних процесів на підприємстві. Ступінь прогресивності інноваційних процесів на підприємстві оцінюють використовуючи експертні результати провідних фахівців підприємства [4, 5].

Враховують середній вік інноваційного процесу. Середній вік технологічного обладнання.

Відношенням активної частини основних виробничих фондів до числа усіх працюючих підприємства, враховують фондоозброєність праці працівників підприємства.

За досліджуваній період дані показники є вищими від нормативних.

У 2019 році техніко-технологічний рівень виробництва на підприємстві дорівнював 0,9.

$$\begin{aligned} \text{КТТР}_{2019} &= 0,5 \times 0,6 / 0,8 + 0,2 \times 0,7 / 0,8 + 0,1 \times 16 / 9 + 0,1 \times 6 / 9 + \\ &+ 0,1 \times 19 / 20 \end{aligned}$$

У 2020 році техніко-технологічний рівень виробництва на підприємстві дорівнював 1,3.

Тож, бачимо покращення техніко-технологічного рівня підприємства за дані роки.

Розглянемо фінансово-економічні ризики для підприємства.

Перерахуємо види фінансово-економічних ризиків:

16. збільшення числа конкурентів;
17. несприятливі зрушення валютних курсів;
18. зменшення цін від конкурентів;
19. залежність від постачальника;
20. надходження на ринок схожого товару;
21. зменшення платоспроможності споживача;

22. ускладнення у підборі кваліфікованого персоналу та працівників.

Висвітливо негативний вплив на прибуток підприємства фінансово-економічних ризиків:

- 23. зниження чистого прибутку;
- 24. зниження попиту із зростанням ціни;
- 25. зниження попиту;
- 26. зниження виручки від реалізації;
- 27. зниження прибутку;
- 28. зменшення продажів;
- 29. втрата клієнтів;
- 30. витрати на навчання некваліфікованих кадрів.

Тож, запропонуємо заходи щодо зменшення даних ризиків:

- 31. розширення асортименту продукції;
- 32. підвищення якості продукції;
- 33. зниження цін на продукцію;
- 34. перегляд цінової політики в цілому;
- 35. введення знижок;
- 36. проведення акцій;
- 37. домовлятися із постачальником про оплату після проведення реалізації товару;
- 38. визначати точні дати поставок;
- 39. використання санкцій за недотримання умов договорів;
- 40. навчання власних кадрів.

Для визначення оцінки ризиків підприємства, користуються різноманітними методиками, які визначають загальний рівень ризикованості діяльності підприємства [20]. Як і більшість підприємств, досліджуване мною підприємство має штабну організаційну структуру. За даної структури враховуються спеціальні підрозділи при лінійних управлінцях. Відділи координації, відділи аналізу, групи мережевого планування, органи інспекції,

юридичний відділ, служба соціологічного дослідження всі ці відділи належать до штабних підрозділів.

Досліджуваному підприємству доцільно підвищувати ефективність управління фінансово-господарською діяльністю. Підприємство повинне раціонально управляти власним ресурсним забезпеченням. Головну роль в забезпеченні ефективності діяльності підприємства відіграє організаційно-економічний механізм.

3. Шляхи вдосконалення ефективності діяльності підприємства

3.1. Аналіз стратегії підвищення ефективності діяльності підприємства

Комплексне вирішення проблеми пошуку можливих шляхів підвищення ефективності діяльності підприємств, сьогодні є надзвичайно актуальним завданням.

Ефективність вимірюють співвідношенням між результатом та витратами.

$$\text{Ефективність} = \text{Ефект (Результат)} / \text{Ресурси (Витрати)}, \quad (3.1.)$$

Ресурси та результати, при визначенні економічної ефективності, можуть мати вартісну та натуральну форму. Ресурси в розрахунках економічної ефективності можуть бути сукупними та як окремі елементи. При розрахунку економічної ефективності можна використовувати різні види кінцевих результатів, що відрізняються між собою економічним змістом [19, 30]. Тож, економічна ефективність має різноманітні форми прояву.

Основна мета проведення оцінки ефективності діяльності підприємства – це визначення можливості його подальшого розвитку, що розрахований по результатах повного аналізу фінансово-господарської діяльності підприємства [47, 49].

Отже, найважливішим завданням функціонування будь-якого підприємства є підвищення ефективності його фінансово-господарської діяльності за рахунок оптимізації використання його внутрішніх резервів, також систематичне розроблення шляхів підвищення його ефективності діяльності [3].

Сукупність конкретних заходів щодо покращення організації виробництва розуміють під шляхами підвищення ефективності діяльності підприємства.

В забезпеченні максимального результату на кожному 1 затрачених матеріальних, трудових та фінансових ресурсів в цьому полягає проблема підвищення ефективності діяльності підприємства.

Тож, зростання продуктивності суспільної праці є основним критерієм ефективності виробництва у макроекономічному масштабі [14].

Нова концепція управління підприємством має опиратися на критерії ефективності виробництва, на маневреність виробництва та гнучкість стратегії.

Беручи за основу дані критерії ефективності виробництва підприємства мають формувати узагальнюючі показники ефективності та ресурсозбереження [16, 25].

Є необхідність інтеграції різноманітних підходів до управління виробництвом у одну нову концепцію. Дана концепція повинна відповідати вимогам сучасного ринку та визначати його стратегічні можливості для успішної діяльності підприємства [28].

Підприємство – це складна соціально-економічна система.

Процес реалізації функцій підприємства із допомогою виконання деяких робіт ради досягнення поставлених цілей та одержання певного результату є діяльністю підприємства [33, 15].

Від ефективності роботи всього колективу залежить ефективність діяльності підприємства.

Результативністю управління виробничою, маркетинговою, фінансовою, інноваційною та кадровою діяльністю підприємства визначають ефективність його управління.

Провівши аналіз діяльності підприємства, були виявлені деякі негативні моменти, а саме зменшення обсягів виробництва підприємством, зниження чистого прибутку та звільнення робітників підприємства. Та, все ж, підприємство хоче залишитися на ринку, одержувати прибуток. Працювати з меншою прибутковою діяльністю, але все ж таки, зберегти обсяги виробництва.

Порівняно з конкурентами, досліджуване підприємство має високу екологічність товарів та при цьому їхня ціна є невисокою, доля на ринку

дорівняє біля сорока відсотків. Виробництво підприємства має відповідність усім санітарним нормам і проектним вимогам. Та все ж, підприємству потрібно постійно проводити аналіз стану ринку.

Оцінивши та проаналізувавши головні проблеми діяльності підприємства, можна підсумувати. Спостерігаємо зростання показників собівартості реалізованої продукції, виявили недостатньо кваліфіковані кадри та недостатність залучених кредиторів під прибуткові проекти.

Тож, була розроблена альтернативна стратегія для підвищення ефективності діяльності підприємства.

Підприємству рекомендовано наступне.

По-перше, це зниження собівартості, можливість здешевити вартість виробництва, що дозволить вирішити головну проблему підприємства.

По-друге, це навчання персоналу, що здешевить процес підвищення ефективності діяльності підприємства.

По-третє, це залучення кредиторів, що дозволить підприємству підвищити якість і кількість виробництва.

Основна функція керівництва підприємством лежить на його керівникові. Назвемо головні функції керівника: розроблення мети підприємства, розрахунок та визначення коштів для досягнення даної мети, розробка відповідних програм та перспективних планів для діяльності підприємства.

Розглянемо основні принципи та тенденції стратегічного управління підприємствами.

Обов'язок директора підприємства – розподіл управління виробництвом та майном.

Обов'язки керівників постачальницької, виробничої, збутової, фінансової сфери – планування доходів та витрат.

Обов'язки керівників відділів правління, маркетингу – планування цілей на основі досліджень, прогнозування позицій підприємства на ринку, розробка програм, планів та напрямів діяльності підприємства.

Обов'язки керівників фінансових підрозділів підприємства – розробка стратегічної мети.

Основні напрямки розвитку, можливості і ризики підприємства визначають головні напрями управління підприємства.

Ефективне управління допомагає формувати довгострокові конкурентні переваги, які визначають позиції підприємства в умовах конкурентної боротьби.

Розроблене на високому рівні стратегічне управління може бути неефективно запровадженом без науково обґрунтованого механізму його реалізації. Що вимагає спеціального інструментарію управління, який зможе забезпечити ефективність діяльності підприємства [36, 41].

Удосконалення системи управління підприємством є першочерговим завданням. Здійснення результативної, ефективної і конкурентоспроможної господарської діяльності передбачає успішну реалізацію стратегії розвитку підприємства. Головні чинники зростання ефективності діяльності підприємства полягають у підвищенні його технічного рівню, удосконаленні управління, організації виробництва та праці, зміні об'єму і структури виробництва, покращенні якості природних ресурсів. Правильне та вміле використання усієї системи даних чинників дасть можливість підприємству для забезпечення достатніх темпів зростання ефективності виробництва [38, 6].

Формування стратегії розвитку та методів підвищення ефективності підприємства наразі є головною задачею для керівництва підприємства.

3.2. Економічне обґрунтування реалізації заходів щодо підвищення ефективності діяльності підприємства

Перехід до нової інноваційної економіки, пріоритет якої це сталий розвиток відіграє вагомую роль у підвищенні ефективності діяльності

підприємства. Тож, проблема управління ефективністю діяльності підприємства сьогодні досить актуальна.

Основні положення теорії максимізації прибутку повинні бути враховані при управлінні ефективністю діяльності підприємства [27, 31].

На забезпечення максимального прибутку його власникам повинно працювати підприємство.

Сьогодні економічний успіх підприємства визначають інновації.

Саморозвиток та саморегуляція є головними принципами діяльності підприємства.

Основа інноваційного стратегічного курсу це структурна перебудова промисловості, а також розвиток інноваційної моделі економічного зростання держави.

Рівень інвестиційної привабливості має важливе значення при залученні іноземних інвестицій, тож підприємство повинне створювати належні умови для свого кредитування. Більш вигідніший шанс одержати гроші – це дуже високий рівень інвестиційної привабливості.

Інвестиційна привабливість підприємства – це високий рівень конкурентоспроможності і ділової активності.

Підприємство повинно назвати вигоди для інвестора від інвестування та розробити довгострокову стратегію для розкриття потенційного розвитку підприємства [37, 40].

Підвищення продуктивності праці є головним джерелом зниження собівартості продукції на підприємстві. За умови підвищення продуктивності праці відбувається економія заробітної плати, та в свою чергу, підвищення продуктивності праці веде до зменшення видатків на виробництво продукції. Також, при підвищенні продуктивності праці відбувається зростання випуску продукції, а звідси досягаємо зниження собівартості продукції шляхом економії непропорційних видатків підприємства [51, 29].

Зниження собівартості продукції в наслідок зростання продуктивності праці, що перевищує зростання заробітної платні знаходимо за наступною формулою:

$$С_{пп} = (1 - I_{зп} / I_{пп}) \times Д_{зп}, \quad (3.2.)$$

Де, $I_{зп}$ – індекс зміни заробітної платні;

$I_{пп}$ – індекс зміни продуктивності праці;

$Д_{зп}$ – питома вага заробітної платні в структурі собівартості продукції.

Далі, розрахуємо відсоток зниження собівартості і одержану економію під впливом даних чинників.

В наслідок підвищення продуктивності праці відбувається зниження собівартості товарів, яке перевищує зростання зарплати. Підставивши значення показників у формулу, значення $С_{пп}$ дорівнюватиме 0,01.

$$С_{пп} = (1 - 1,04 / 1,1) \times 0,23$$

При незмінних постійних видатках зниження собівартості в наслідок зростання обсягу виробництва буде дорівнювати 0,015

$$С_{пп} = (1 - 1 / 1,1) \times 0,2$$

Та, загальне зменшення собівартості дорівнює 1,9 тис. грн..

Отже, економія підприємства від зменшення собівартості продукції дорівнюватиме 1,8 тис. грн..

$$E = (C \times N_{\%C} / 100), \quad (3.3.)$$

$$E = (98 \times 1,9 / 100) = 1,8 \text{ тис. грн..}$$

Зменшення витрат на енергію, паливо, матеріали – є важливим значенням для матеріалоємних галузей. Зменшення витрат, заміна коштовних дешевшими матеріалами, зменшення витрат на постачання матеріалів, покращення нормування витрат матеріалів – врахувавши все це можемо отримати зменшення витрат матеріалів [24, 44].

Шляхом зниження чисельності працівників за рахунок використання більш ефективних методів організації управління і обслуговування виробництва та більш технологічної техніки, відбувається зниження витрат на обслуговування та на управління виробництва.

За умови зміцнення робочої дисципліни, дотримання умов договірної дисципліни та ритмічності виробництва відбувається економія витрат на збут.

Зниженню витрат підприємства допоможе також скорочення шляхів між виробництвом та сировинною базою, між виробниками і покупцями [23].

Запровадження більш економних технологій виробництва є найбільш ефективним шляхом зниження собівартості продукції [34].

Зміни внутрішнього та зовнішнього ринкового середовища потребують висококваліфікованих працівників. Висококваліфіковані фахівці є основною умовою зростання продуктивності праці на підприємстві.

Підвищення обсягів випуску продукції підприємства та поліпшенню її якості є залучення надійних інвесторів.

Підсумовуючи, можна сказати, що є потреба в розробках сучасних теоретико-методологічних підходів до управління результативність діяльності підприємств. Дане питання має прикладне значення. Забезпечення стійкого соціально-економічного розвитку підприємства є ключовою ідеєю нової концепції управління ефективністю діяльності підприємств.

Висновки

Економічна ефективність – це фундамент кількісних критеріїв цінності прийняття рішень.

Економічна ефективність застосовується при побудові функціональної, матеріальної і системної характеристики господарської діяльності підприємства [43].

Економічна ефективність впливає на всі стадії суспільного виробництва та на усі сфери практичної діяльності людства.

Головними завданнями аналізу ефективності підприємства єб

- оцінка господарської ситуації на підприємстві;
- підготування і обґрунтування прийнятих управлінських рішень на підприємстві;
- знаходження чинників та причин досягнутого стану підприємства;
- знаходження резерву для зростання ефективності господарської діяльності підприємства та їх мобілізація.

В даній роботі були розглянуті теоретичні засади ефективності, вплив ефективності на конкурентоспроможність підприємства.

Виконана комплексна оцінка організаційно-економічного механізму забезпечення ефективності діяльності підприємства, що допомогло формуванню основних інструментів щодо підвищення ефективності. Організаційно-економічний механізм підприємства направлений на розширення своєї діяльності.

Продіагностували систему управління ефективністю діяльності підприємства. Досліджуване підприємство диверсифіковано розвивається, займається розробкою нових видів продукції.

Організаційно-управлінська структура підприємства достатньо ефективна.

Досліджуване мною підприємство, на даному етапі, має зрілу стадію своєї діяльності.

Підприємство потребує додаткових конкурентних переваг, вдосконалення цінової, товарної та комунікаційної політики та зниження собівартості товарів у асортименті продукції.

Список використаних джерел

- 1.Амосов О.Ю., Головка В.А. Формування моделі управління ефективністю діяльності підприємства. Проблеми економіки. 2015. № 4.
- 2.Бондаренко С.М. Система показників конкурентоспроможності, соціально-економічної ефективності для споживача та рейтингу виробу на ринку / С.М. Бондаренко. – Проблеми науки. -2011. - №10.
- 3.Василенко В.О., Ткаченко Т.І. Стратегічне управління підприємством: Навчальний посібник. –Вид.2-ге, випр. I друп. За ред. Василенка В.О. – К.: ЦНЛ, 2004
4. Васьківська К.В., Децик О.І. Інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва в системі бізнес-адміністрування. Монографія/ За заг. ред. К. В. Васьківської. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2019. 192 с.
5. Васьківська К.В., Децик О.І. Інвестиційна діяльність суб'єктів підприємництва в системі бізнес-адміністрування. Монографія/ За заг. ред. К. В. Васьківської. Львів : «ГАЛИЧ-ПРЕС», 2019. 192 с.
6. Вороненко В.И., Горобченко Д.В. Теоретические модели анализа эколого-экономического развития. Економічний простір: Збірник наукових праць. 2020. № 157. С. 65-68. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83711>
- 7.Вороненко В.І., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Визначення індикаторів та рівнів регуляторної ефективності податкових інструментів на національному та світовому рівнях. Проблеми та перспективи забезпечення макроекономічної стабільності: монографія / за ред. С. В. Леонова і М. М. Бричко. Суми : Сумський державний університет, 2022. С. 65-75. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90488>
- 8.Вороненко В.І., Кубатко О.В., Ковальов Б.Л., Гриценко П.В., Омеляненко В.А. Динаміка цифрової трансформації соціально-економічних та екологічних систем. Агросвіт. 2022. № 15-16. С. 15-22. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89229>

- 9.Голубєва Т.С., Колос І.В. Методологічні підходи до оцінки ефективності діяльності підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2011. №5
- 10.Дикань В.Л. Методичні підходи до оцінки конкурентоспроможності підприємства / В.Л. Дикань, Т.В. Пономарьова // вісник економіки транспорту і промисловості. Серія «Економіка». -2011. – Випуск 36.
- 11.Дяченко, А. В., Карінцева, О. І., Тарасенко, С. В., Харченко, М. О., Мазін, Ю. О., Кисильова, К. С. Формування інноваційного інструментарію економічної політики в умовах розвитку світової економічної кризи 2019- 2020 рр. в Україні // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 21-40. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.02>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/85737>
- 12.Іщенко І.І., Терещенко С.П. Оцінка економічної ефективності виробництва та затрат. К.: Вища школа. 2014.
- 13.Економіка і бізнес: підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми: Університетська книга, 2021. 316 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>
- 14.Економіка розвитку: європейський досвід упровадження досягнень Industries 3.0, 4.0 та 5.0.: навч. посіб. / за ред. Л. Г. Мельника, Ю. М. Завдов'євої. Суми: Університетська книга, 2022. 608 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91525>
- 15.Економіка та бізнес-інновації: підручник / за ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника, д.е.н., проф. О. І. Карінцевої. – Суми: Університетська книга, 2023. – 702 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91523>
16. Економіка енергетики : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, І. М. Сотник. – Суми: Університетська книга, 2015. – 378с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/45315>
17. Економіка підприємства : підручник / за заг. ред. д.е.н., проф. Л. Г. Мельника. - Суми : Університетська книга, 2012. - 864 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80106>

18. Економіка підприємства в умовах ринкових перетворень: монографія / за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. О. Г. Янкового. Одеса: Атлант, 2010. 390 с.
19. Ждан О. М. Економічне обґрунтування терміну «потенціал підприємства». Науковий вісник НЛТУ України. 2010. Вип. 20.3. С. 139–142. 313 Випуск № 17 / 2018 ЕКОНОМІКА І СУСПІЛЬСТВО
20. Житна І. П. Економічний аналіз господарської діяльності підприємств. навчальний посібник. К.: Центр учбової літератури. 2011
21. Карінцева О. І., Дегтярєва І. Б., Харченко М. О., Долгошеєва О. І., Кіріл'єва А. В. Залучення іноземних інвестицій як інструмент забезпечення конкурентоспроможності та сталого розвитку країни. Вісник СумДУ. Серія «Економіка», № 3' 2020. С. 199-211. DOI: 10.21272/1817-9215.2020.3-22 https://visnyk.fem.sumdu.edu.ua/issues/3_2020/22.pdf
22. Лукаш, О., Дерев'янка, Ю., Васильєва, Т., & Танащук, М. (2022). Формування конкурентного середовища у освітньому просторі: роль освітніх провайдерів. Механізм регулювання економіки, (3-4(97-98)), 31-39. <https://doi.org/10.32782/mer.2022.97-98.08>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/90532>
23. Мельник Л. (2021) Сучасні тренди економічного розвитку: Досвід ЄС та практика України: підручник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: ПФ «Видавництво “Університетська книга”», 2021. 432 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/89235>
24. Мельник Л. Г., Карінцева О. І., Кубатко О. В., Сотник І. М., Завдов'єва Ю. М. Цифровізація економічних систем та людський капітал: підприємство, регіон, народне господарство // Механізм регулювання економіки. 2020. № 2. С. 9-28. DOI: <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/82236>
25. Мельник, Л., Карінцева, О., Кубатко, О., Дерев'янка, Ю., Маценко, О. (2022). Реструктуризація соціально-економічних систем як складова формування цифрової економіки в Україні у період кризи. Механізм регулювання економіки, (1-2(95-96)), 7-13.

26. Мельник Л. Г., Маценко О. М., Дериколенко О. М., Кириленко М. В., Стародуб І. А. Економіка підприємств, територій та макроекономічних систем в умовах цифрових трансформацій: від стабільності й лінійного мислення до антикрихкості та нелінійного, інноваційного мислення // Механізм регулювання економіки. 2021. № 3. С. 67-78. DOI: <https://doi.org/10.21272/mer.2021.93.06>
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/87532>
27. Квасній Л.Г. Антикризове управління економічним потенціалом. Бізнес Інформ. 2012. N 5. С. 248–250.
28. Костирко Р. О. Комплексний підхід до стратегічного аналізу потенціалу фінансово-економічної стійкості господарюючого суб'єкта. Вісник Нац. університету "Львівська Політехніка". Серія: Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку. 2007. No 578. С. 141 -145.
29. Конкуентоспроможність підприємства: оцінка та напрями підвищення: /Монографія / За заг. Ред. О.Г, Янкового/. – Одеса: Атлант. – 2013.
30. Краснокутська Н.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. / Н.С. Краснокутська. – К.: Центр навч. літ-ри, 2005. – 352 с.
31. Любушин Н.П. Аналіз фінансово-економічної діяльності підприємства: підручник. М. Юніті, 2010
32. Мельник Л. Г., Карінцева О. І. (2021) Економіка і бізнес : підручник / за ред. Л. Г. Мельника, О. І. Карінцевої. Суми : Університетська книга, 2021. 316 с.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/83721>
33. Мельник, Л., Ковальов, Б. (2020). Проривні технології в економіці і бізнесі (Досвід ЄС та практика України у світлі III, IV, і V промислових революцій. Сумський державний університет, с. 180.
<https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/79621>
34. Мец В.О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навч. посіб. / В.О. Мец. – К.: Вища школа. – 2003. – 278 с.
35. Особливості формування економічного потенціалу підприємства в умовах

- циклічних коливань /О.І. Маслак, Л.А. Квятковська, О.О. Безручко. Актуальні проблеми економіки. 2012. № 9(135). С. 36–46.
36. Пантелєєв М.С., Шматько Н.М. Формування механізму стратегічного управління потенціалом підприємства. Вісник економіки транспорту і промисловості. 2013. № 41. С. 209–215.
37. Пастошук О.В. Визначення сутності понять потенціал та вартість. Вісник Хмельницького національного університету. 2010. N 4. Т. 4. С. 305–308.
38. Погребняк А.Ю., Лінник І.М. Методичні підходи щодо оцінки ефективності діяльності підприємства. Сучасні проблеми економіки і підприємництва. 2017. № 19
39. Погребняк Д.В. Методи діагностики конкурентоспроможності підприємства / Д.В. Погребняк // Проблеми підвищення ефективності інфраструктури. Збірник наукових праць. – 2011. – Випуск 32.
40. Савченко В.Ф. Потенціал національної економіки України: моногр. Чернігів: ЧДІЕіУ, 2009. 273 с
41. Сотник І.М. (2016) Мотиваційні механізми дематеріалізаційних та енергоефективних змін національної економіки : монографія / за заг. ред. доктора екон. наук, проф. І. М. Сотник. – Суми : Університетська книга, 2016. – 368 <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80197>
42. Сотник І. (2018) Підприємництво, торгівля та біржова діяльність / І. Сотник, Л. Таранюк. – Суми: Університетська книга, 2018. – 572 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80114>
43. Сучасні тренди економічного розвитку. Книга 1: Трансформації економічних систем: досвід ЄС в реалізації Industries 3.0, 4.0, 5.0: навчальний посібник / за ред. Л. Г. Мельника. Суми: Університетська книга, 2022. 608 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/91526>
44. Федонін О.С. Потенціал підприємства: формування та оцінка: навч. посібник. / О.С. Федонін, І.М. Рєпіна, О.І. Олексюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 316 с.
45. Шкроміда Н.Я. Механізм оцінки економічного потенціалу підприємства /

- Н.Я. Шкроміда. // Моделювання регіональної економіки: зб. наук. праць. – Івано-Франківськ: Плай, 2010. – № 2 (16). – С. 160-167
46. Шкроміда Н. Я. Комплексна оцінка економічного потенціалу суб'єктів господарювання. Економічний аналіз: Зб. наук праць. Тернопіль: Економічна думка. Тернопіль: ТНУ, 2011. Вип. 9, Ч. 1. С. 383 -386.
47. Череп А.В. Управління витратами суб'єктів господарювання. Ч.1: Монографія. - Х.: ВД "Інжек", 2016. – 368 с
48. Фатхутдінов Р.А. Управління конкурентоздатністю організацій: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / Р.А. Фатхутдінов, Г.В. Островська за заг. Ред. Островської Г.В. – К.: Кондор, 2009.
49. Череп А.В. аналіз сучасного стану ефективності діяльності сільськогосподарських підприємств // А.В. Череп, Р.В. Шамрін // Агросвіт. – 2013. - № 13.
50. Чумак Л.Ф. Фактори впливу та формування конкурентоспроможного потенціалу підприємства / Л.Ф. Чумак // Економіка і управління. - №1. – 2013.
51. Экономика развития: учебное пособие / под ред. д.-ра экон. наук, проф. Л. Г. Мельника, канд. экон. наук А. Вик. Кубатко. Сумы : «Университетская книга», 2017. 352 с. <https://essuir.sumdu.edu.ua/handle/123456789/80184>